

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар		46 беттің 1беті
«Фармацияны басқару және экономикасы-1»		

ТӘЖІРИБЕЛІК САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН **ӘДІСТЕМЕЛІК НҮСҚАУЛАР**

Пәні: Фармацияны басқару және экономикасы-1

Пән коды: FBE 3302-1

ББ атауы және шифры: 6B10106 - «Фармация»

Оқу сағаты/кредит көлемі: 150 (5)

Оқу курсы мен семестрі: 3/6

Тәжірбелік(семинарлық) сабақтар: 40

Шымкент, 2024-2025

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару» Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		Б044-4011/-2024-2025 46 беттің 2беті

Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 15 «24» 06 2024 ж

Кафедра меңгерушісі,
 фарм.ғ.д., профессор

Шертаева К.Д.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»	46 беттің 3беті	

№1Сабақ

1. **Тақырыбы:** Қазақстан Республикасында фармацевтикалық қызметті басқару
2. **Мақсаты:** білім алушылардың жүйелі білімдерін қалыптастыру: Фармацияны басқару органдары және ҚР халқын дәрімен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың негізгі қағидалары.
3. **Оқыту міндеттері:**
  - ҚР халқын медициналық және фармацевтикалық көмекпен қамтамасыз ету жөнінде басқару органдарының құрылымы туралы түсінік беру;
  - халықты фармацевтикалық көмекпен ұйымдастырудың негізгі қағидаттарымен таныстыру.
4. **Тақырыптың негізгі сұрақтары:**
ҚР денсаулық сақтау министрлігі, оның құрылымы мен негізгі міндеттері. Мемлекеттік бақылау саласындағы дәрілік заттар айналымы. Фармацевтикалық көмек концепциясы. Фармакологиялық және фармакопоялық комитеттің құрылымы.
5. **Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:**семинар
6. **Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.):** «семинар» әдісі бағалау критериялар бойынша чек-парақшасымен жүргізіледі Feedback
7. **Әдебиет:**
Орыс тілінде:
Негізгі әдебиеттер:
  1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
  2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
  3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.
 Қосымша әдебиеттер:
  - 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
  2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.
 Қазақ тілінде:
Негізгі әдебиеттер:
  1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
  2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 46-еті

Қосымша әдебиеттер:

1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5В110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5В110300- "Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5В110300- "Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

- 1.Салыстыру, топталу, шынжыр ауыстыру, теңдік, графикалық әдіс, корреляциялық-регресстік талдау ... жатады.
| дәріхана сауда - қаражаттық қызметі талдауы әдістеріне
| бақылау негізгі әдістеріне
| дәріхана негізгі сауда - қаражаттық көрсеткіштерінің жоспарлау әдісімен
| есеп әдісімен сауда - қаражаттықтардың дәріхана қызметінің
| тәсілдерге есеп тап осы тіркеулері
2. Микроэкономика негізгі сапалы параметрлеріне .... жатады.
| мінез-құлық және қызмет ұстанымының, қабілеттілік негіздік түр,
| кәсіпорын ұйымдық - заңға сүйінген статус, тәсілдер және бәсеке басқару
| әдістері, қызмет нәтижелілігі
| мінез-құлық және қызмет ұстау, тауар айналымы жоспарлау, бәсеке
| қабілеттілік
| мінез-құлық және қызмет ұстанымының , кәсіпорын нәтижелілігі
| мінез-құлық және қызмет ұстау және тауар айналымы
| мінез-құлық және қызмет ұстау және тауар өндірушілік
3. Фармацияны ұйымдастыру және басқару - ...
| дәрілік құралдардың зерттеуімен шұғылданатын айналым субъектілерінің
| басқару және экономикалық қызмет
| фармацевтикалық ғылым қызметінің дамуы туралы

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 56-еті

| фармацевтикалық және басқа тауарлардың ғылымы және іс жүзіндегі қызмет басқарудың ықшамдаулары

| денсаулық құрудың ғылыми даралығы туралы

| сауда кәсіпорындарының тауарларды сату

4. Жоспарлау процесіне .... жатады.

| ұйымдық, аналитикалық, болжамдық, бақылау

| аналитикалық, есептік

| аналитикалық, теңдік

| аналитикалық, қорытынды

| аналитикалық, статикалық

5. Микроорта факторларына ... жатады.

| жабдықтаушылардың қызмет шарттарына тұтынушылардың ықпалын жасау, тұтынушылардың үлгілері, бақылау органдары және салық органдары

| бақылау органдарына ықпалын жасау

| тауар айналымына ықпалын жасау

| негізгі экономикалық көрсеткіштерге ықпалын жасау

6. Жоспарлау әдісіне ... жатады.

| теңдік, нормативті, экономикалық нәтижелілік, статикалық

| сауда - қаражаттық, шапшаң, бухгалтерлік

| салыстыру жоспарлы

| топталулар, шынжыр ауыстыру, теңдік, графикалық әдіс

| аналитикалық, синтетикалық

7. Тәсілдерге және экономикалық талдау қабылдауларына ... жатады.

| салыстыру, топталу, шынжыр ауыстыру, увязкамен теңдік

| графикалық әдіс

| статикалық талдау

| нормативті әдіс

| тәжірибе әдісі

8. Нарықтың әсер механизмі фармацевтикалық нарықта мынаулар:

| айырбас, бәсеке, тауар өндіру

| бәсеке, бағаның құрылуы

| тауар өндіру, бәсеке

| келісім, келісім-шарт

| бәсеке, серіктік келісім

9. Экономикалық талдауда салыстыру тәсілі ... жолмен жүзеге асады.

| салыстырудың жоспарлы көрсеткіштерімен, өткен кездің жақсы көрсеткіштерімен, орта кезбен

| сауда-қаражаттық жоспармен аттас көрсеткіштердің топталулары

| экономикалық көрсеткішке бөлек факторлардың ықпалын жасауының

| сауда-қаражаттық жоспар бөлек көрсеткіштерінің зерттеуінің

10. Фармацевтикалық экономика жиынтығы, өндіріспен, сатумен және айырбаспен ... жүзеге асырылады.

| дәрілік құралдардың, дәрігерлік тағайындау бұйымдарының және қызметтердің

| дәріханалық мекемелердің құрылысына қажетті материалдармен

| тек қана дәрігерлік тағайындау бұйымдарымен

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 66еті

| қажетті қызметтердің сұраныс орындауымен және тауарлардың
ұсыныстарымен

| тәжірибелік денсаулықты қорғау саласында жұмыс тәжірибелерімен

11. Фармацевтикалық экономика бөлімімен құрама ... келеді

| дәріханалық ұйым экономикасы

| тауарлардың қызметтерінің экономикасын орындау

| макроэкономика және микроэкономика

| дәрігер рецептімен дәрілік дайындау

| дәрілік заттарды сақтау

12. Дәріхананың экономикалық қызметін талдауға ... жатады.

| сауда ұйым және денсаулық қорғау жүйесінің ұйым

| тек қана сауда ұйым

| тек қана денсаулық қорғау жүйелері ұйымы

| тауарлардың өндірісі ұйымы

| фирма

Өз бетінше орындауға арналған тапсырмалар

1. ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің құрылымын сызыңыз

2. Медициналық және фармацевтикалық қызметті бақылау комитеті
органдарының құрылымын сызыңыз

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 7беті

№2 Сабақ

1. Тақырыбы: Фармацевтикалық қызметті лицензиялау

2. Мақсаты: білім алушылардың жүйелі білімдерін қалыптастыру
Фармацевтикалық қызметті лицензиялау туралы.
Дәрілік заттарды мемлекеттік және мемлекеттік емес мекемелерден әкету және әкелуді регламенттейтін ережелер туралы

3. Оқыту міндеттері:

- ҚР халқын медициналық және фармацевтикалық көмекпен қамтамасыз ету жөнінде басқару органдарының құрылымы туралы түсінік беру;
- халықты фармацевтикалық көмекпен ұйымдастырудың негізгі қағидаттарымен таныстыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

Лицензиялаудың негізгі қағидаттары. Фармацевтикалық нарықта лицензиялаудың құқықтық нормалары.
Лицензия дегеніміз не ?
Ұйымның сараптамалық бағалауын жүзеге асыру.
Дәрілік заттарды әкету және әкелуді регламенттейтін бұйрықтар.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:семинар

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): «семинар» әдісі бағалау критериялар бойынша чек-парақшасымен жүргізіледіFeedback

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 8беті

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5В110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5В110300- "Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5В110300- "Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

1. Фармацевтикалық өнімді сертификаттау жүргізеді:
| бақылау – аналитикалық аккредиттелген зертханаларда +
| бақылау – аналитикалық және зертхананың басқа түрінде
| Мемлекет стандарты және оның құрылымдық бөлімшелері
| дәрілік заттарды сараптау ҰО
| фармацевт – аналитик
2. Дәрілік заттарды мемлекеттік тіркеу – бұл:
| өндірісті ұйымдастыру, сатып алуды, сатуды және қолдануға ресми рұқсат +
| мемлекеттік стандартын әзірлеу
| жеке куәлікке енгізу
| фармакопоялық құжаты басып шығару
| өнім әкелуге лицензия алу
3. Фармацевтикалық қызметті лицензиялауды ... жүзеге асырады.
| мемлекеттік органдар. +
| жеке тұлғалар.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 9беті

- | муниципалдық ұйымдар.
- | жеке кәсіпкерлер.
- | министрлер.
- 4. Өлшеу әдістері, сынақ, тестілеу, тексеру талаптарының сақталуы ...
- айқындау тәсіліне жатады.
- | тікелей+
- | жанама
- | желілік
- | топтық
- | шынжырлы
- 5. Жанама анықтау тәсілінің сақталуы объектісіне қойылатын талаптарға...
- жатады.
- | құжаттық сараптама.+
- | тестілеу.
- | тексеру.
- | сауалнама.
- | сынау сенімділігі.
- 6. Лицензия бойынша түсінеді:
- | азаматқа немесе заңды тұлғаға қандай да бір қызмет түрімен айналысуға
- рұқсат беру +
- | стандартты міндетті талаптарға сәйкестігі үшін өнімдерді сертификаттау
- | фармацевтикалық қызметке қойылатын талаптар жиынтығы
- | халыққа дәріханадан сатып алуды жүзеге асыруға рұқсат беретін құжат
- | фармацевтикалық ассортименттің тауарларын уақытша пайдалануға беру
- 7. Дәрілік заттың ... сәйкестік сертификатының қолданылу мерзімі дайындық
- мерзіміне сәйкес келеді.
- | жарамдылық мерзімі +
- | лицензиялар
- | тексеру
- | пайдалану
- | стандарттау
- 8. Дәрілік затты тіркеу туралы куәліктің жарамдылығы - ...
- | 5 жыл +
- | 10 жыл.
- | Үздіксіз.
- | 1 жыл.
- | 6 ай.
- 9. Ұлттық дәрілік заттарды сараптау орталығының негізгі міндеті:
- | дәрілік заттардың қауіпсіздігін және сапасын қамтамасыз ету+
- | дәріханаларды тікелей басқару
- | несие ресурстарын мақсатты және ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету
- | маңызды препараттардың қажеттілігін болжау
- | химия ассортиментін және медициналық техниканы жеткізуді жүзеге асыру
- 10. Өтініш берушінің лицензияланатын қызметпен айналысу қабілетін
- сипаттайтын сандық және сапалық көрсеткіштердің жиынтығы ...
- | біліктілік талаптары +
- | лицензиялық тізілім.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»	46 беттің 10беті	

- | сертификаттау талаптары.
- | лицензияланған бақылау.
- | нормативтік құжат.

№3 Сабақ

1. Тақырып: Фармация экономикасының негізіне кіріспе.

2. Мақсаты: білім алушылардың білімін қалыптастыру нарық ұғымы мен мәні және оның функциялары туралы нарықтық сұраныс туралы дәріханалық ұйымдардың экономикасы ерекшелігі туралы

3. Оқыту міндеттері: алынған білімдер негізінде студент меңгеруі тиіс: нарықтық сұраныстың ерекшеліктерін анықтау; нарықтық бағаны анықтау; фармацевтикалық нарықта тұтынушы мінез-құлқын және фармация экономикасының бағдарлану ерекшеліктерін білу; фармацевтикалық нарықта сұраныс пен ұсыныс заңдарын орындалуын анықтау

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:
Нарық-экономикалық нарық ретінде.
Фармацевтикалық нарықтың жағдайында негізгі экономикалық заңдарды шектеу.
Фармацевтикалық нарықта сұраныс пен ұсыныс заңдарының қолданысқа енгізілуі. Сұраныс заңы. Ұсыныс заңы.
Сұраныс және ұсыныстың өзара іс-қимылы.
Фармацевтикалық нарықта тұтынушылардың мінез-құлық заңдылықтары.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:семинар

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): семинар әдістерінің бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва :

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 11беті

Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5В110300-"Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5В110300-"Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 12беті

6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

Нарық-экономикалық нарық ретінде.

Фармацевтикалық нарықтың жағдайында негізгі экономикалық заңдарды шектеу

Фармацевтикалық нарықта сұраныс пен ұсыныс заңдарының қолданысқа енгізілуі. Сұраныс заңы. Ұсыныс заңы.

Сұраныс және ұсыныстың өзара іс-қимылы.

Фармацевтикалық нарықта тұтынушылардың мінез-құлық заңдылықтары.

Тест

1. Сұраныс, ұсыныс, баға . . . болып табылады.

- | нарық құрылымы
- | сауда-қаржылық қызметінің көрсеткіші
- | дәріхана дамуының факторы
- | есеп өлшемдері
- | тауарайналымның құрамды бөлігі

2. Тауардың салыстырмалы бағасы мен сұраныс шамасы арасындағы байланыс ... көрсетеді.

- | сұраныс заңын
- | ұсыныс заңын
- | реализация көлемін
- | шығын деңгейін
- | рентабельділік деңгейін

3. Әлеуметтік, саяси, экономикалық, мәдени факторлар . . . жатады.

- | макроортаға
- | микроортаға
- | дамуға
- | сұранысқа
- | ұсынысқа

4. Сұраныс шамасының бағаға тәуелділігі . . . коэффициентімен сипатталады.

- | бағаның иілгіштігі
- | ұсыныс иілгіштігі
- | тепе-теңдік
- | зияндылық
- | рентабельділік

5. Босату көлемі . . . жатады.

- | сауда-қаржылық жоспарының негізгі көрсеткішіне
- | сұранысқа әсер ететін негізгі факторға
- | кәсіпорындық қызмет түріне
- | айналым шығындары мақаларына
- | шығыс қасалық операциясына

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 13беті

6.Тұтынушылар табысы, жабдықталған тауарлар бағасы, тұтынушылардың құрылымы мен санының өзгерісі . . . жатады.

- | бағалық емес детерминантқа
- | сауда-қаржылық қызмет көрсеткішіне
- | дәріхана рентабельділігі көрсеткішіне
- | бағалық детерминантқа
- | сауда-қаржылық жоспарына

7.Тауар алмастырушылық негізгі ... жатады.

- | сұраныстың бағалық детерминантына
- | бағалық емес детерминантқа
- | нарық шартына
- | даму факторына
- | тауар сипаттамасына

8. ... тұтынушылардың кірісінің негізіне жатады.

- | сұраныстың бағалық детерминанты
- | бағалық емес детерминантына
- | ұсыныстың қолайсыз факторларына
- | ұсыныстың қолайлы факторларына
- | дәріхана микроклиматының көрсеткішіне

9.Ұсыныс заңы тауар бағасы мен ұсыныс шамасы арасында . . . тәуелді жүзеге асырылатынын жариялайды.

- | тікелей
- | кері
- | дифференциалды
- | сегментті
- | мерзімді

10.Технологиялық және өндірістік циклдер ерекшелігі . . . жатады.

- | ұсыныстың бағалық детерминантына
- | бағалық емес детерминантына
- | техникалық келісімшарт шартына
- | тауарды жіберу келісімшарты шартына
- | сұраныс пен ұсыныстың өзара әсерлесуіне

11.Ресурстар бағасы . . . жатады.

- | ұсыныстың бағалық емес детерминантына
- | бағалық детерминантына
- | рентабельділік көрсеткішіне
- | сауда-қаржылық қызмет көрсеткішіне
- | дәріхана айналым шығындарына

Жағдайлық есептер:

Аскорбиндік қышқыл №200 драже негізде келтірілгендердің кестеге сәйкес сұраныс тәуелділіктері мен дәрілік заттың ұсыныстарын графикалық түрде бейнелеп салыңыз.

Х тұтынушы	Баға тг.	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Сұраныс көлемі		0	0	0	1	2	4	6	10	15	21

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 14беті

У тұтынушы	Баға тг.	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
	Ұсыныс көлемі	23	20	18	15	12	11	8	5	1	0

Аскорбиндік қышқыл 0,2 №200 драже негізінде графикалық түрде сатып алушы сұранысының суретін салыңыз және түсінік беріңіз.

Жылдар	2007	2008	2009	2010
1 қорапшаның бағасы тг.	200	130	100	50
1 жылдың сұраныс көлемі (қорап саны)	2	4	6	7

Төмендегі мәліметті ескере отырып, бактерицидты лейкопластырьдың бөліктік сұраныс суретін салыңыз.

X тұтынушы	Баға тг.	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
	Сұраныс көлемі	0	0	0	1	2	4	6	10	15	21
У тұтынушы	Баға тг.	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
	Сұраныс көлемі	0	3	5	7	9	12	15	18	21	24
Z тұтынушы	Баға тг.	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
	Сұраныс көлемі	0	1	5	8	11	12	15	18	20	23

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 15беті

№4 Сабақ

1.Тақырыбы: Негізгі экономикалық көрсеткіштерді болжау әдістері және экономикалық талдау

2. Мақсаты: білім алушылардың білімдерін қалыптастыру: теориялық экономика мазмұны және түсінігін туралы; негізгі экономикалық көрсеткіштерді талдау әдістері туралы ; дәріханалық ұйымдардың экономикасының ерекшеліктері туралы; дәріхана ұйым қызметінде негізгі экономикалық көрсеткіштердің болжау әдістерін қолдануды.

3.Оқыту міндеттері: алынған білімдер негізінде білім алушы меңгеру тиіс: дәріханалық ұйымдардың негізгі экономикалық көрсеткіштерін талдау әдістерін; талдау жұмыстарын жүргізу үшін жоспар құрастыруды; фармацевтикалық ұйым қызметінің негізгі принциптері мен әдістемесіне сүйене отырып, дәріханалық ұйымдардың ерекшеліктерін ескеріп, экономикалық көрсеткіштерді болжау және талдау әдістерін қолдана алуға.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

Микроэкономика, негізгі экономикалық принциптері, экономикалық зерттеулердің методологиясы.
Экономикалық талдау, мақсаты.
Шаруашылық қызметті экономикалық талдау әдістері .
Экономикалық талдау әдістерін дәріханалық ұйымдардың қызметінде қолдану.
Дәріханалық ұйымдардың қызметінің негізгі экономикалық көрсеткіштері.
Экономикалық көрсеткіштерді болжау әдісі.
Теңдік, есеп айыратын - аналитикалық әдіс.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:семинар

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару» Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		Б044-4011/-2024-2025 46 беттің 16беті

және т.б.): семинар әдістерінің бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5В110300-"Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5В110300-"Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

Тестілер:

1. Салыстыру, топталу, шынжыр ауыстыру, тендік, графикалық әдіс, корреляциялық-регресстік талдау ... жатады.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»	46 беттің 17беті	

- | дәріхана сауда - қаражаттық қызметі талдауы әдістеріне
- | бақылау негізгі әдістеріне
- | дәріхана негізгі сауда - қаражаттық көрсеткіштерінің жоспарлау әдісімен
- | есеп әдісімен сауда - қаражаттықтардың дәріхана қызметінің
- | тәсілдерге есеп тап осы тіркеулері
- 2. Микроэкономики негізгі сапалы параметрлеріне .... жатады.
- | мінез-құлық және қызмет ұстанымының, қабілеттілік негіздік түр,
- | кәсіпорын ұйымдық - заңға сүйінген статус, тәсілдер және бәсеке басқару
- | әдістері, қызмет нәтижелілігі
- | мінез-құлық және қызмет ұстау, тауар айналымы жоспарлау, бәсеке
- | қабілеттілік
- | мінез-құлық және қызмет ұстанымының , кәсіпорын нәтижелілігі
- | мінез-құлық және қызмет ұстау және тауар айналымы
- | мінез-құлық және қызмет ұстау және тауар өндірушілік
- 3. Фармацияны ұйымдастыру және басқару - ...
- | дәрілік құралдардың зерттеуімен шұғылданатын айналым субъектілерінің
- | басқару және экономикалық қызмет
- | фармацевтикалық ғылым қызметінің дамуы туралы
- | фармацевтикалық және басқа тауарлардың ғылымы және іс жүзіндегі
- | қызмет басқарудың ықшамдаулары
- | денсаулық құрудың ғылыми даралығы туралы
- | сауда кәсіпорындарының тауарларды сату
- 4. Жоспарлау процесіне .... жатады.
- | ұйымдық, аналитикалық, болжамдық, бақылау
- | аналитикалық, есептік
- | аналитикалық, теңдік
- | аналитикалық, қорытынды
- | аналитикалық, статикалық
- 5. Микроорта факторларына ... жатады.
- | жабдықтаушылардың қызмет шарттарына тұтынушылардың ықпалын жасау,
- | тұтынушылардың үлгілері, бақылау органдары және салық органдары
- | бақылау органдарына ықпалын жасау
- | тауар айналымына ықпалын жасау
- | негізгі экономикалық көрсеткіштерге ықпалын жасау
- 6. Жоспарлау әдісіне ... жатады.
- | теңдік, нормативті, экономикалық нәтижелілік, статикалық
- | сауда - қаражаттық, шапшаң, бухгалтерлік
- | салыстыру жоспарлы
- | топталулар, шынжыр ауыстыру, теңдік, графикалық әдіс
- | аналитикалық, синтетикалық
- 7. Тәсілдерге және экономикалық талдау қабылдауларына ... жатады.
- | салыстыру, топталу, шынжыр ауыстыру, увязкамен теңдік
- | графикалық әдіс
- | статикалық талдау
- | нормативті әдіс
- | тәжірибе әдісі
- 8. Кубылыстар мен процесстер көлемін анықтайды:

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»	46 беттің 18беті	

- | Абсолюттік көрсеткіштер
  - | салыстырмалы көрсеткіштер
  - | динамиканың көрсеткіштері
  - | құрылым көрсеткіштері
  - | көздейтін көрсеткіштер
- 9.Екі көрсеткіштің арасындағы қатынасты сипаттайды:
- | салыстырмалы көрсеткіш
  - | динамиканың көрсеткіштері
  - | құрылым көрсеткіштері
  - | көздейтін көрсеткіштер
  - | абсолюттік көрсеткіш

№5 Сабақ

1. Тақырыбы: Дәрілік заттарға баға белгілеу негіздері

2. Мақсаты: білім алушылардың білімдерін қалыптастыру:
бағаның түрлерін және құрылымдарын;
бағаның нарықтағы анықтамасы мен бағаның функцияларын;
дәрілік заттардың бағаларына әсер ететін факторларды;
дәрілік заттарға бағаның құрылу негіздерін;
дәрілік заттардың баға айналымының негізгі ерекшеліктерін.

3. Оқыту міндеттері: меңгерген білімдердің негізінде білім алушыны келесі ептіліктерге үйрету:
өзгертін экономикалық шарттарды есепке ала отырып, дәрілік заттарға бөлшек бағаларын анықтауды;
тауарлардың кейбір топтарына қосымша құнға салық есептеуді;
сауда үстемелерін есептеуді;
дәрілік заттарға баға саясатын және бағалауды құруды.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

Баға - бұл экономикалық категория.
Баға ұғымы, түрлері және құрылымы.
Жеңілдіктердің негізгі түрлері.
Баға және бағаның құрылуы.
Баға құру факторларының жүйесі.
Бағаның құрылу әдісі.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: Семинар

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): Семинар әдістерінің бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 19беті

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5B110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5B110300- "Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5B110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5B110300- "Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

1. Баға дегеніміз ... болып табылады.
| тауар құнының ақшалай көрсеткіші
| қоғамдық еңбектің материалдық көрсеткіші
| тауар өндіруге кеткен еңбек шығыны
| өндірушіден тұтынушыға дейін кеткен материалдық шығындар

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»	46 беттің 20беті	

1. еңбек ақыны есептеу көрсеткіші
2. Баға түрлері ... болып бөлінеді.
бөлшектік, көтерме, сатып алынған, келісімді
еркін босатылған
фиксирленген
нарықтық
прейскуранттық
3. Көтерме және бөлшек сауда арасындағы айырмашылықты ... деп атайды.
жалпы табыс
қосылған бағаға қойылатын салық
табыс салығы
шығындарға мән беру
рентабельділік
4. Бағаны қалыптастырудың ұзақ мерзімді стратегиясы ... тәуелді.
шығын көлеміне (сұраныс)
жоғары бағаға
төмен бағаға
өзгертілмейтін баға стратегиясына
ағымдағы жөндеуге
5. Бағаны қалыптастыруда қолданылатын қысқа мерзімді бағаның стратегиясы ... болып табылады.
төмен баға
шығынның ұлғаюы
табыстың төмендеуі
демпингтік баға
номинальды баға
6. Тауарларға тактикалық жеңілдік түрлері ... деп аталады.
бонустық
тұтынушының ұлттық мүлігі
қоғамдағы ереже
препараттардың жарамдылық мерзімінің аяқталуы
тауардың талапқа сәйкес орамдалмауы
7. Бірдей тауарлардың әртүрлі баға қатынасы ... байланысты белгілері болуы мүмкін.
тауарлық маркасына
дәріхана категориясына
тұтынушы жынысына
тұтынушы нәсіліне
тұтынушы конституциясына
8. Дәріханаішілік дайындамаларға және экстемпоральды дәрілік түрлерге бағаны қалыптастыруға ... кіреді.
бастапқы материалдар және ыдыс құны
дәріхана ғимаратын жөндеу соммасы
дәріхана меңгерушісінің жалақысы
дәріхананың салмақ өлшегіш приборларын тексеру
мемлекеттік азықтық себеттің бағасы
9. Нарықтың негізгі құралы ... болып табылады.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 21беті

- | баға
- | қызмет
- | тауардың сапасы
- | тауардың саны
- | тауар өндірушілер шығыны

Ситуациялық есептер

Төмен көрсетілген дәрі-дәрмектердің бөлшек сауда бағасын анықтаңыздар.

№	Дәрі-дәрмектердің атауы	Көтерме сауда бағасы	Сауда үстемесі	Бөлшексауда бағасы
1	Аскорбин қышқылы №200 драже	10	7%	
2	Танакан №40	1628	10%	
3	Аминолон №100	560	8%	
4	Аспирин	10	12%	
5	Энам-10	256	20%	

Құрамында 4 ингредиенті бар экстемпоралды түрде дайындалған №10 ұнтақтың бөлшек сауда бағасын анықтаңыздар. Бір ұнтақтың салмағы - 0,5 г жоғары. Кварталына 19,6 тг. қосылған тұрақты жанама шығындар, 1,35 тг. өзгергіш жанама шығындар, 35,32 тг. еңбек ақы төлеуіне және кеткен шығындар белгіленген. Нормалы пайда шығыннан - 5%. Ингредиент пен буып-түю – 10 тг. (өзіндік құн бағалары). Дәрілік түрлер тек қана міндетті түрде бақыланады.

«Гиппократ» дәріхансына 109,90 тг. көтерме сауда бағасымен алынған 40 мг. №100 «Но-Шпа» (ЖНиВЛС тізіміне қосылған) дәрілік препаратына барынша көп мүмкін бағаны есептеу қажет.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 22беті

№6 Сабақ

1. Тақырыбы: Сатуды болжау немесе сату көлемін жоспарлау

2. Мақсаты: білім алушылардың білімдерін қалыптастыру:

- тауарлардың сатылу көлемін басқару;
- тауарлардың сатылу көлемінің құрамды элементтерін;
- тауарлардың сатылу көлемінің құрамды элементтерінің сипаттамалары мен ерекшеліктерін;
- тауарлардың құрамды бөлігі және түрі бойынша сатылу көлемін болжау әдістемелерін.

3. Оқыту мақсаты: меңгерген білімдердің негізінде білім алушыны келесі ептіліктерге үйрету:

- тауарлардың сатылу көлемін жылдар бойынша орындалуын талдауды;
- тауарлардың сатылу көлемінің жыл сайынғы және жылдық орташа мөлшер екіпіндерін есептеуді;
- бөлшек және көтерме сауда айналымы бойынша тауарлардың сатылу көлемін тоқсандар бойынша анықтауды;
- бөлшек және көтерме сауда айналымдарының нақты мөлшерлерін талдауды.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тауарайналымды басқарудың экономикалық негіздері.
2. Тауарайналым. Тауарайналым мөлшеріне әсер ететін факторлар.
3. Сату босатудың негізгі элементі ретінде.
4. Сатылым түрлері: көтерме және бөлшек орындау.
5. Бөлшек және көтерме сауданың құрамды бөліктері..
6. Сатылу көлеміне, мөлшеріне әсер ететін факторлар.
7. Сатылуды түрлерімен және таратудың кварталдарымен болжау әдістемесі.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 23беті

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: семинар, SBL, оқу кейсі

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): семинар әдістерінің бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5B110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5B110300- "Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5B110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5B110300- "Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»	46 беттің 24беті	

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

Тестілер :

1. Көтерме сауда сатылуы дегеніміз ...
| ЕСМ-не және басқа мекемелерге фармацевтикалық тауарларды бөлшек сауда бағаларымен ақшасыз есеп-қисаппен босату
| емдік және басқа ұйымдарға тауарларды бөлшек бағалармен қолма-қол ақшамен босату
| тұрғындарға тауарларды көтерме бағалармен босату
| тұрғындарға тауарларды бюджеттік қаржысының арқасында босату
| тауарларды майда бөлшек сауда жүйесіне босату бағасымен босату
2. Бөлшек сауда бұл ...
| кәсіпкерлік қызметпен байланыссыз жеке, жанұялы, үй қолданысында болатын тауарларды сату және қызметтер көрсету
| пайда әкелу
| бөлшек сауда орындарында тауар сатылымы
| тұтынушылар мұқтаждықтарына арналған тауарлардың сатылымы
| жеке дара тауар сатылымы
3. Сатылу көлемін талдау кезінде көрсеткіштердің ... түрлері қолданылады.
| құндық, сандық, сапалы, салыстырмалы
| нақты, ақшалы, еңбекті
| статикалық, экономикалық, қаражаттық
| графикалық, нормативті
| теңдік, қаражаттық
4. Майда бөлшек сауда дегеніміз ...
| санитарлық немесе майда бөлшек сауда жүйе арқылы күрделі емес ассортименттегі тауарлардың сатылуы
| ұсақ партиялармен тауарлардың сатылуы
| төмендетілген бағалармен тауарлардың сатылуы
| ұсақ партиялармен делдалдар арқылы тауарлардың сатылуы
5. Дәріханалық ұйым рентабелділігі дегеніміз ...
| пайда сомасының көтерме сауда бағаларындағы сатылу көлеміне қатынасы
| тауарайналымының бөлшек саудасы
| айналым шығындарының салыстырмалы көрсеткішінің мөлшері
| табыс сомасы мен айналым шығындары арасындағы айырма
| өзіндік құн
6. Бөлшек сауданың құрама бөлімдеріне ... жатады.
| тегін және жеңілдікпен босату, майда бөлшек сауда айналымы және рецептсіз босату айналымымен қоса амбулаториялық рецептурасының айналымы
| амбулаториялық рецептурамен және рецептсіз босату бойынша тауарлардың сатылымы
| амбулаториялық және стационарлық рецептурасының айналымы, майда бөлшек сауда айналымы
| дәріхана мен дәріханалық пункттердің айналымы
| дәріханалық қойма айналымы, дәріхана айналымы
7. Сатылу түрлеріне ... жатады.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 25беті

- | көтерме, бөлшек сауда
- | пошталық аудармалар
- | емдік мекемелерге демалыс
- | майда бөлшек сауда
- | келісім-шарт
- 8. Дәріханалық мекемелердің сатылу көлемі ...
- | өндіріс пен айналым сферасындағы дәріханалық тауарлармен мінезделеді
- | сатылулардың көлемін көрсетеді
- | дәрілік заттардың тұтынушылары мен өндірісі арасында байланысты жүзеге асырады
- | рентабелділік деңгейі көрсетеді
- | бәсеке қабілеттілікті көрсетеді
- 9. Дәрі-дәрмектер сатылымның негізгі ерекшеліктеріне ... жатады.
- | рецептпен көпшілік дәрілік заттардың босатылуы, сақтауы және бақылау әдістері
- | дәрілік заттардың номенклатурасы
- | дәріхана тауарларын ақшаларға айналдыру
- | тауар өткізудің ұзын жолы
- | заттық-сандық есепке кіретін дәрі-дәрмектердің сатылымы
- 10. Көтерме сауда бұл ...
- | тауарлар саудасы және олардың ара қарай сату немесе оны нысанына байланысты қолдану
- | өзіндік құнды жабу үшін тауарларды сату
- | пайда алуы мақсатымен тауарлар саудасы
- | ары қарай өндіріске жұмсау үшін тауарлар саудасы
- | сауда тауарлармен делдалдық фирмалар арқылы
- 11. Дәріханалық ұйымның сатылым көлемі ... болып келеді.
- | қаражаттық-шаруашылық қызметін сипаттайтын негізгі көрсеткіштер
- | дәрілік заттардың өндірісі мен олардың тұтыну арасындағы байланыс
- | айналым түрі
- | дәріхананың айналым шығындар мен тауарлардың өндірісі арасындағы байланыс
- | тұрғындардың әл-ауқатты мен мәдениетін жоғарылау
- 12. Сатылым көлемі ... жатады
- | сауда-қаражаттық жоспардың негізгі көрсеткіштері
- | сұранысқа әсер ететін негізгі факторлар
- | кәсіпкершіліктің түрлері
- | айналым шығындарының мақалалары
- | қассаның шығыс операциялары

Жағдайлық есептер

Дәріхана нақты көрсеткіштерінің мағыналарын есептеңіз.

Есептік мерзім, жыл	2006	2007	2008	2009
Өсу темпі				
Сатылым көлемі, млн.тг.	100,0	120,0	156,0	218,4
Өсу темпі				

ОНТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар		46 беттің 26беті
«Фармацияны басқару және экономикасы-1»		

Айналым шығындары, млн.тг.	40,0	42,4	44,52	46,30
Тауар қоры, күн	35	33	36	34
Өсу темпі				
Орташа өсу темпі				

2. Бағалардың индексін қолдана отырып, көрсеткіші әрбір мерзімге нақты көрсеткіштердің мағыналарын есептеңіздер (салыстыруға болатын бағаларда) және шешім жасаңыз.

Есептік мерзім, жыл	2007	2008	2009
Сатылымның номиналды көлемі млн.тг.	100,0	150,0	200,0
Баға индексі	1,0	2,5	5,0
Сатылым нақты көлемі млн.тг.			

3. Болжанушы жылдың бағаларда мүмкін көрсеткіштерін инфляцияны ескере отырып есептеңіз.

Отчетный период, год	2006	2007	2008	2009	2010 (план)
Сатылымның номиналды көлемі млн.тг.	100,0	180,0	343,2	546,0	
Баға индексі	1,0	1,5	2,2	2,5	3,0
Сатылым нақты көлемі млн.тг.	100,0	120,0	156,0	218,4	
Өсу темпі	-	1,2	1,3	1,4	

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»	46 беттің 27беті	

№7-8 Сабақ

1. Тақырыбы: Тауарлық қорлар және оларды нормалау

2. Мақсаты: білім алушылардың білімдерін қалыптастыру:

- тауарлар қорының сипаттамасы туралы;
- тауарлар қорының топтастырылуы;
- тауарлар қорына әсер ететін факторлардың мінездемесін;
- тауарлар қорының анализ бойынша нормалануын;
- тауарлар қорының үйлесімі мөлшерін анықтауды.

3. Оқыту міндеттері: меңгерген білімдердің негізінде білім алушылар келесі ептіліктерге үйрету:

- тауарайналымы көлемін нақты есептеуді және талдауды;
- тауарлар қорының орта мөлшерін есептеуді;
- тауарлар қорының тоқсандық нормативтерін бөлініп қарауды;
- тауар айналымының қаржылық көздерін анықтауды.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

Тауарлар қорының мінездемесі және жіктелуі.

Тауарлар қорының топтастырылуы.

Тауарлар қорын талдау.

Тауарлар қоры.

Тауарлар қорының мөлшеріне әсер ететін факторлар.

Тауарлар қорының нормативы. Тауарлар қорының нормативті әдістемесі.

Тауарлар қорын жоспарлаудың әдістемелік үлгілері.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 28беті

Тауарайналым. Нақты тауарайналымының мәні.

Тауарлар қорының нақты тауарайналымын талдау және жоспарлау әдістері.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: оқу кейсі

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): оқу кейсі әдістерінің бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5В110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5В110300- "Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5В110300- "Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 29беті

5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

Тест:

1. Тауарлар қорының нормативтеріне ... жатады.
| негізгі көрсеткіштердің сауда-қаражаттық жоспары
| баға детерминанттары
| бағасыз детерминанттар
| айналым шығындары
| көтерме тауар айналымы
2. Тауарлар қоры тағайындауына байланысты ... бөлінеді.
| қажеттіліктерге, ағымдағы маусымдық мен мақсаттық тағайындауларға
| денсаулық сақтау саласының арнайы мақсаттарын орындалуға
| қоймаларға, жолдағы қорларға
| тауарлардың шығынын жабуға
| өндірістік және өндірістік емес
3. дәріхана өндірістік қызметі ... тұрады.
| рецепттермен дайындаудан, бақылаудан және дәрілерді босатудан
| бекітілген ЕСМ медициналық инвентарьмен және дәрі-дәрмектермен
| қамтамасыз етуден
| қоймадағы дәрі-дәрмектер туралы ақпаратпен медициналық қызметкерлерді
| хабарландырудан
| дәрілік заттарға қажеттілікті болжаудан
| дәрі-дәрмектерді жеткізу туралы келісім-шарттарқа отырудан
4. ... формуласы дәрілік заттарды тұтынудың қатал нормаланатын
| қажеттілігін анықтайды.
| $P = (H \cdot C) / 1000$
| $P = P + O_k - O_n$
| $C = O/D$
| $P_{пл} = P_{ф} \cdot T \text{ год}$
| $P = P \cdot K \cdot B$
5. ... Қазақстан Республикасында дәрілік заттарды шеттен әкелуге, сатуға
| және қолдануға құқық береді.
| Тіркелу куәлігі, қолдануға рұқсат беретін ҚР ДСМ бұйрығы
| Фармацевтикалық қызметпен айналысу құқығы
| Сәйкестік сертификаты
| Сенім хат
| Жеткізу туралы келісім-шарт
6. Тауарлар қорының мөлшеріне әсер ететін факторларға ... жатады.
| сатылу көлемі, оның құрылымы, ассортименті, жабдықтау жиілігі
| баға құруы
| көтерме сауда буынынан қашықтық, жеткізудің жинақтығы
| дәріхананың айналым шығыны
| сауда ауданы
7. ҚР дәрілік құралдардың өндірісін ұйымдастру үшін ... дайындау қажет.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 30беті

- | лицензияны, фармакопоялық мақаланы, технологияның уақыт тәртібін
- | монополияға қарсы комитетінің шешімін және шығарылатын өнімнің сәйкестік сертификатты
- | дәрілік заттар экспертизасының ұлттық орталығымен отырған келісім-шартты
- | арызды, салықтарды төлеу туралы квитанцияны
- | лицензиялық жинауау ақысын төлеу туралы төлем тапсырмасының көшірмесін, лицензияны
- 8. Дәріханада ақша қаражаттары қорының нормативі ... бекітіледі.
- | күндер бойынша ақша қаражаттарының жоспарлы нормативін бір күндік бөлшек сауда бағаларындағы айналымға көбейту жолмен
- | ҚР ұлттық банкісінің бағытымен
- | алдыңғы жылдардың орта өсу екпінін есепке ала отырып
- | өткен жылдың деңгейімен
- | көтерме сауда бағасындағы бір күндік айналымның сомасымен
- 9. ҚР 19.01.2004 жылғы .№522 «Дәрілік заттар туралы» заңы ... көрсетеді.
- | қауіпсіз, тиімді және сапалы дәрілік заттарды алуды қамтамасыз етуді
- | өнімнің нормативті-техникалық қамтуын, тұтынушылардың мүдделерін қорғауды.
- | қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз етуді
- | саудадағы техникалық тосқауылдарды жоюды, дүниежүзілік нарықта өнім бәсекелестікті қамтамасыз етуді
- | өнімнің сапасын жоғарлатуды, қозғалмалылығын және үндестігін
- 10. ... маусымдық және мақсаттық тағайындаулардағы ағымдық қажеттіліктерде болады .
- | Тауарлар қоры
- | Айналым шығындары
- | Салықтар
- | Еңбек және еңбек ақы көрсеткіштері
- | Негізгі заттар
- 11. Күндер мен сомада ... болжанады.
- | тауарлық қорлар
- | пайда
- | рентабелділік
- | тауарайналымы
- | айналым шығындары
- 12. Күндер бойынша ақша қаражаттарының жоспарлы нормативін бір күндік бөлшек сауда бағаларындағы айналымға көбейту жолы ... бекітеді.
- | дәріханада ақша қаражаты қорының нормативі
- | касса лимиті
- | қосылған құнға салығы
- | пайда үсті салығы
- | пайдаға салық

Жағдайлық есептер

Шынжыр қойылымы әдісін қолдану арқылы тауарайналымы мен орта тауарлық қордың тауарайналымының өзгеруіне ықпалын талдау. Талдауды

ОНТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 31беті

өткізу үшін салыстыруға болатын бағалардағы негізгі ақпарат төмендегі кестеде көрсетілген.

Тауарлардың тобы	Тауарайналым		Күндері көрсетілген ақшалай тауарлар қоры				
	Бір жылда	Бір күнде	01,01	01,04	01,07	01,10	31,12
Ағымдағы мерзімде							
Дәрілік препараттар	140496	390,26	16764	19177	16051	14587	20407
Басқалар	19848	55,13	1658	1667	1587	1443	2008
Қорытынды	160344	445,4	18422	20844	17638	16030	22475
Алдыңғы мерзімде							
Дәрілік препараттар	142851	396,8	19987	15714	15000	15704	16765
Басқалар	12422	34,5	1739	1560	1420	1358	1658
Қорытынды	155273	431,3	21726	17214	16420	17062	18422

Егер дәріханада сатылатын витаминдер ассортименті әртүрлілігінің жалпы саны орта бағамен алғанда 75 ақш. бірл. 10 бірл.; кварталына 3 мезгіл жеткізілетін әрбір партиясымен қайталанбайтын ассортименттің әртүрлілігінің 5 бірл. жеткізілетін болған кезде техника - экономикалық есеп-қисаптардың әдісімен витаминдер тобына арналған тауарлық қорлардың жалпы мөлшерін есептеңіздер. Тауарды қабылдау мен сатылуға дайындауы уақыты – 1 күн, сақтандыру қоры ағымдағы жылдың тауарлармен толтырылуының 25% қорынан тұрады. Бір мезеттік витаминдер тобының жоспарлы тоқсандағы тауарайналымы 800 ақш. бірл. Құрайды.

Егер қалдықтар (млн. тг.) 01,01 – 6,2; 01,04 – 6,6; 01,07 – 7,2; 01,10 – 6,8; 01,01 жоспар=7,0 құраған кездегі орта тауарлық қалдықты есептеңіздер (Оср).

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 32беті

№9-10 Сабақ

1. Тақырыбы: Еңбек және жалақы қоры бойынша көрсеткіштерді жоспарлау

2. Мақсаты: білім алушылардың білімдерін қалыптастыру:

- еңбек негізгі көрсеткіштерін және еңбек ақы түрлерін, сипаттамаларын;
- фармацевтикалық қызметкерлерге еңбек ақы төлеу жүйесін;
- еңбек ақының төлену мөлшерін анықтау негіздерін;
- еңбек ақының төлену тәртібін және еңбек ақыларда ұсталатын ұсталымдарды.

3. Оқыту міндеттері: меңгерген білімдердің негізінде білім алушыны келесі ептіліктерге үйрету :

- фармацевтикалық кәсіпорынның әртүрлі деңгейдегі қызметкерлеріне еңбек ақы төлеу мөлшерін анықтауды;
- негізгі және қосымша еңбек ақыны анықтауды;
- фармацевтикалық қызметкерлердің еңбек ақыларының мөлшерін анықтауды;
- еңбек ақыдан ұсталатын ұсталымдарды есептеу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

Еңбек ақы. Еңбек ақы түрлері.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 33беті

Еңбек ақы төлеудің түрлері, формалары және жүйесі. Дәріханалық мекемелерде қолдануы.

Еңбек ақының негізгі көрсеткіштер.

Дәріхана қызметкерлерінің санын талдау және жоспарлау.

Еңбек ақының тарифтік жүйелері.

Еңбек ақы мөлшерін анықтау.

Еңбек ақыдан ұсталатын ұсталымдардың түрлері.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:Семинар

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): Семинар бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5В110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5В110300- "Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 34беті

фармацевтической деятельности". Специальность: 5В110300-
"Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013

3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бакылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

Тестілер:

1. Дәріханалық қызметкерлердің лауазымдық еңбекақы мөлшерлері ...
тәуелділі болады.

- | лауазымдарына, дәрежелеріне, тарифті коэффициентке
- | ұсталым мөлшеріне
- | дәрі-дәрмектердің сатылу көлеміне
- | дәріхана пайдасына
- | дәріхананың орналасуына

2. Дәріхана меңгерушісі . . . жауапты болып табылады.

- | дәріхананың жалпы қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және еңбекті қорғау жай-күйіне
- | әрбір жұмыс орнына сәйкес ережелерге және нормаларының еңбек жағдайында қауіпсіздігіне
- | нұсқаулыққа сәйкес жүйелі жұмыс орнында нұсқамамен жұмыс істейтін жұмыстың қауіпсіз әдістеріне
- | барлық қызметкерлердің медициналық тексеруден өтуіне
- | өртке қарсы құрал-жабдықпен қамтамасыз ету

3. Дәріхана қызметкерлеріне еңбек ақыны төлеуіне ... негіз болады.

- | жұмыс уақыты есебінің табелі, демалысқа ұсыныс хат, уақытша жұмысқа жарамсыздық қағазы, жұмысқа қабылдау туралы бұйрық және қызметкердің жұмыстан шығарылуы туралы бұйрық
- | қызметкердің жеке карточкасы
- | қызметкердің есеп шоты
- | есептелген төлем ведомосі
- | біріңғай еңбек ақыны төлеу жүйесі

4. Еңбек ақыдан негізгі ұсталымдар:

- | табыс салығы, зейнетақы салығы
- | әлеуметтік аударымның сақтандырудың қорына
- | бойдақтық салығы
- | перзент салығы
- | үстеме- құн салығы

5.1 санатты дәріхана пунктіның меңгеруші лауазымы ... орын басады .

- | дәріхана фармацевтіне
- | буып-түюші
- | емхананың дәрігерінің

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 35беті

| емхананың аға мейірбикесімен

| емхананың кез-келген қызметкерімен

6. Дәрхана қызметкерлерінің демалыс ұзақтығы ...

| 24 жұмыс күні

| 48 жұмыс күні

| 18 жұмыс күні

| 36 жұмыс күні

7.Дәріхана қызметкерлерінің тізімдік құрамына . . . кіреді

| жұмыс мерзімі-1 күн және одан да көп тұрақты, уақытша немесе маусымдық барлық қабылданған қызметкерлер

| арнайы жоғары білімі бар

| барлық нақты жұмыс істейтін қызметкерлер, сондай-ақ қоса жұмыс атқарушылық бойынша жұмысқа қабылданғандар

| біліктілік санаты бар

| бухгалтерияның барлық мамандары

8. Еңбек ақы қорына ... жатады.

| тізімге кірген немесе кірмеген құрамның орындаған жұмысы үшін кәсіпорынға төленген ақша сомасы

| сыйлықтар және бір жолғы, ойлап табушылық пен рационализацияға, тәуліктік және көтергіш төлеулер

| тарифті ставка бойынша мерзімді төлеу, баланың тууына жәрдемақы

| уақытша еңбекке жарамсыздығының жәрдемақысы

| демалыс, іс-сапар шығындарына ақы төлеу

9. Негізгі еңбек ақыға . . . жатады.

| қызметкерлерінің тізімдік құрамының тарифтік ставкасы бойынша еңбек ақысы

| түнгі уақытқа төленетін төлем ақысы

| төлеу шарты бойынша қосымша жұмыс істегені үшін мереке және демалыс күндері

| тарифтік-біліктілік санаты бойынша еңбекке ақы төлеу

| жұмыс уақытынан тыс жасалған жұмысқа сыйлықақы мөлшері

10. Дәрілерді дайындаумен айналысатын фармацевтикалық білімі бар тұлғалардың жұмыс апта ұзақтығы ...

| 36 сағат

| 24 сағат

| 41 сағат

| 42 сағат

| 45 сағат

11. Қосымша жұмыстың ақысы ... жүргізіледі.

| бірінші 2 сағатта бір жарым көлемде, ары қарай екі есе көлемінде

| демалыс ұсынумен

| екі есе төлемақы мөлшерінде

| 0,35% әр сағатқа

| әр бір сағатына 50%

12.Табыс салығы,зейнетақы қоры ... жатады.

| еңбек ақы ұстамының негізгі түріне

| сауда-қаржылық қызмет көрсеткіштеріне

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 36беті

- | есептік өлшемдерге
- | тауар айналымының құрамдас бөліктеріне
- | пайданың құрамдас бөліктеріне

Жағдайлық есептер:

Дәріхана қоймасының меңгерушіне 60000 тг. айлық еңбек ақы мөлшері бекітілген. Сыйақы төлеу ережесі бойынша ай сайынғы еңбекақы мөлшерінен 30% сыйлық берілу ескерілген. Жұмыс күндерін есепке алу табеліне сәйкес меңгеруші 24 жұмысшы күндері уақытында еңбек ақының сақталуынсыз (4 күн - демалыс) 20 күн жұмыс істеді. Еңбек ақыны есептеңіздер.

Ұжымдық келісім-шартпен түн мезгілінде жұмыс істегені үшін еңбекақы 30% мөлшерінде қосымша төлеу қаралған. 40 000 тг. еңбек ақысы мөлшерімен провизор бір айда 40 сағ. түн мезгілінде жұмыс істеді. Бір айдың жалпы жұмыс уақытысының нормасы 160 сағ. Еңбек ақыны есептеңіз. Өндіріс қажеттілігіне байланысты дәріхана қоймасының жинақтаушысы 2 күн бойы 4 сағаттан артық жұмыс істеді. 160 сағ. нормада істелінген жұмыстың жалпы саны 168 сағат болды. Айлық еңбек ақы мөлшері 80000 тг. Еңбек ақыны есептеңіз.

№11 Сабақ

1. Тақырыбы: Дәріхана ұйымының шығындарын болжау

2. Мақсаты: студенттердің білімдерін қалыптастыру:

- айналым шығындарының түрлерін және топтастырылуы туралы;
- дәріханалық жүйедегі айналым шығындарының ерекшеліктері;
- айналым шығындарына әсер ететін негізгі факторлар;
- айналым шығындарын болжаудың әдістемелік негіздерін және бөлек мақалалар бойынша жобалану тәртіптерін.

3. Оқыту міндеттері: меңгерген білімдердің негізінде студентті келесі ептіліктерге үйрету:

- нақты шығындарды талдауға және айналым шығындарын дұрыс есептеуді;
- айналым шығындарын азайтуға;

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 37беті

- айналым шығындарын жалпы мөлшерде және бөлек мақалалар бойынша болжауды.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

Шығындарды жоспарлаудың мінездемесі және әдістемелік тәсілі.

Шығындардың ұғымы және айналым шығындары.

Шығындарды жіктелуі.

Айналым шығындарын талдау.

Дәріхана шығындарының құрама сметалары. Шығындарды бөлек мақалалармен болжау.

Дәріханалардың басқа да сауда-қаражаттық қызметі көрсеткіштерімен айналым шығындарының экономикалық өзара байланысы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:Семинар

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): Семинар әдістерінің бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5В110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5В110300- "Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 38беті

дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).

2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5B110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5B110300-"Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

Тестілер:

Орталықтандырылу дәрежесіне қарай айналым шығындары ... болып бөлінеді.

| дәріхана есебінен дәріхананың өзінің шығындары

| тауарларды жеткізу кезіндегі шығындар

| еңбек ақы шығындары

| несие пайызы

| уақытша еңбекке жарамсыздығының парағы бойынша төлемдер

Дәріхананың айлық есеп беруінде айналым шығындары ... көрініс табады.

| тауарлық есеп берудің шығыс бөлігінде

| ақша қаражаты қозғаласының реестрінде

| тауарлық есеп берудің кіріс бөлігінде

| дәріхананың тауарлық есебінде

| жеңілдікпен босату реестрінде

Айналым шығындары ... жоспарланады.

| сатылу көлеміндегі (жалпы) абсолюттік сомада және пайызда

| сапалы көрсеткіштерде

| құндық мәнде

| айналым шығындары мақалаларының сомасында

| нақты көрсеткіштерде

Тауарларды тасмалдау бойынша шығындар ... болып саналады.

| орталықтандырылған айналым шығындардың мақаласы

| шаруашылық мүдделеріне кеткен айналым шығындар

| орталықтандырылмаған айналым шығындардың мақаласы

| «басқа да шығындар» мақаласы

| дәріхана бойынша шығындар

Айналым шығындарын жоспарлаған кезде ... ескеру қажет.

| тұрғындарға сапалы дәрілік көмек көрсету шығындарды төмендейтінін

| бөлшек сауда тауарайналымын

| еңбек ақы шығындарын төмендеуді

| сату көлемін көбейтуді

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 39беті

| майда бөлшек сауда жүйесіндегі тауарлардың қозғалысын

6. Қазақстан Республикасына дәрілік заттарды шеттен әкелу, сату және қолдану құқығын ... қамтамасыз етеді.

| тіркеу куәлігі, қолдануға рұқсат беретін ҚР ДСМ бұйрығы

| фармацевтикалық қызметпен айналысуға құқық беретін лицензия

| сәйкестік сертификаты

| сенім хат

| жеткізу туралы келісім-шарт

7. Кәсіпорын шығындар дегеніміз ...

| өндірістен тұтынушыға дейін тауарлардың жеткізуімен байланысты ақшалай түрдегі шығындар

| штат ұстаумен, ғимаратты жалға алумен байланысты шығындар

| тауарлардың жеткізуімен байланысты шығындар

| Сату көлемінен алынатын салықтар

| жарамдылықсыз болған тауарларды есептен шығару

8. Айналым шығындарына әсер ететін факторларға ... жатады.

| сату көлемі, жабдықтау ұйымы, бағаны құру

| дәріханалық жүйенің құрылымы және құрамы

| әкімшілік-басқару шығындарының қысқаруы

| рецепттермен жіберілген дәрілік заттардың саны

| бюджетке төленетін міндетті төлемдер

9. Тұрғындарға сапалы дәрілік қызмет көрсету деңгейін төмендету ... жоспарлаған кезде есептеледі.

| айналым шығындарын

| бөлшек сауда көлемін

| пайданы

| көтерме сауда көлемін

| тауарлық қорларды

10. Фармацевтикалық қызметті тек қана ... көрсетеді.

| дипломы бар мамандар

| денсаулық сақтау қызметкерлері

| дәрігерлер

| кез келген адам

| жуушы

11. Ұйымдармен отырылған келісім-шарттарға сәйкес, ... жоспарлау жүзеге асырылады.

| ғимараттар мен бөлмелерді жалға алудың шығындары мақаласы шығындарды

| айналым шығындарының барлық мақалалары

| сату көлемі

| пайданы

| еңбек ақы төлеуді

12. Тұрғындарға сапалы дәрілік қызмет көрсету деңгейін төмендету ... жоспарлаған кезде есептеледі.

| айналым шығындарын

| бөлшек сауда көлемін

| пайданы

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»	46 беттің 40беті	

- | көтерме сауда көлемін
- | тауарлық қорларды

Жағдайлық есептер:

Егер ағымдағы жылдағы экстенпоральды дәрілік формалардың және дәріханаішілік дайындаудың көлемі – 22 500 бірл., алдағы жоспар – 22 200бірл., жоспарлы жылдағы талдауға кеткен шығын – 350 бірл., алдағы жоспар – 400 бірл. болғанда, «Талдауға кеткен шығындар» мақаласы бойынша жоспарлы мерзімге шығынды есептеңіз. Дәрі-дәрмектің жалпы көлемнен талдауға алу нормасы 0,1%.

Егер ағымдағы жылда сату көлемі 12500 бірл., жоспарлы жылда – 16 200 бірл.; мақала бойынша ағымдағы жылдағы шығын - 250 ақш. бірл., жоспарлы жылда мақала бойынша ағымдағы жылдың шығын деңгейін сақтау ұсынған болғанда «Транспорттық шығындар» мақаласы бойынша жоспарлы жылдың шығынын есептеңіз.

Егер тауар айналымның салыстырмалы көлемі кварталдар бойынша: I - 26%, II -25%, III-23%, IV-26% құраған кезеңде, сол квартал бойынша 2064 ақш. бірл. мөлшерде айналым шығынның жылдық жоспар сомасын есептеңіз.

№12-13 Сабақ

1. Тақырыбы:Дәріхана ұйымының жалпы кірісін талдау және жоспарлау

2. Мақсаты: білім алушылардың білімдерін қалыптастыру:

- пайданың түсінігі;
- пайдаға әсер ететін факторлар;
- пайданы жоспарлау әдістері;

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 41беті

- пайда көрсеткіштерінің дәріханалық ұйымның жұмыс нәтижелеріне ықпалын;
- дәріханалардың рентабелділігін анықтау туралы

3. Оқыту міндеттері: меңгерген білімдердің негізінде білім алушыны пайданы қалыптастыруға және оның талдау әдістерін үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

Пайда түрлері, жалпы пайда, жалпы пайданың көрсеткішіне әсер ететін факторлар.

Жалпы пайданың деңгейі. Жалпы пайданы жоспарлау әдістері.

Таза пайда. Рентабелділік

Таза пайдаға әсер ететін факторлар.

Таза пайда деңгейі. Таза пайданы жоспарлау әдістері.

Қазіргі кезеңдегі дәріханалық кәсіпорындардың табыстылық сипаттамасы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: TBL

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): TBL, әдістерінің бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5В110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5В110300-

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 42беті

"Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).

2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5В110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5В110300-"Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

Тестілер:

1. Жалпы табыс дегеніміз ...
| тауарды сату кезіндегі көтеме және бөлшек сауда бағалары арасындағы айырма
| қосымша құн салығы
| тауардың бөлшек сауда және сатып алу бағалары арасындағы айырма
| тауар акцизы
| ақша компенсацияларын төлеу
2. Дәріхананың баланстық пайдасын ... анықтауға болады.
| сатылған тауардың сауда салымдары сомасы мен айналым шығындары арасындағы айырмамен
| өзіндік баға мен материалды шығындар арасындағы айырмамен
| көтерме сауда бағасындағы сатылған тауарайналымнан айналым шығынды алып тастаумен
| толық баға мен материалды шығындар арасындағы айырмамен
| бөлшек және көтерме сауда бағалары арасындағы айырма
3. Фармацевтикалық сауда ұйымының негізгі қызметін ... анықтайды.
| заңның құқықтық нормалары, қорлар, ұйымдастыру жиынтығы
| табиғи қорлар, сұраныс
| бағаны мемлекеттік реттеу, сұраныс
| мемлекеттік қор, бағалар, сұраныс
| қорлар, сұраныс пен ұсыныс
4. Дәріханалық ұйымның рентабельділігі – бұл ...
| көтерме сауда бағасында сату көлеміне пайда сомасының қатынасы
| бөлшек сауда тауарайналымы
| айналым шығын деңгейінің салыстырмалы көрсеткіші
| пайда мен айналым шығын арасындағы айырма
| өзіндік құн

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 43беті

5. Сатылған тауардың көтеме және бөлшек сауда бағалары арасындағы айырма ... деп аталады.

- | жалпы табыс
- | қосымша құн салығы
- | табыс үстіне салық
- | айналым шығындары
- | рентабелділік

6. Сатылған тауардың сауда салымдары сомасы мен айналым шығындары арасындағы айырманы ... деп атайды.

- | баланстық пайда
- | айналым шығындары
- | қосымша құн салығы
- | табыс үстіне салық
- | рентабелділік

7. Тұрғындарды қауіпсіз, тиімді және сапалы дәрілік заттармен қамтамасыз ету ... негізгі мақсаты болып саналады.

- | ҚР дәрі-дәрмектік саясатының
- | ҚР конституциясының
- | ҚР әлеуметтік саясатының
- | ҚР бағалық саясатының
- | бизнес-жоспардың

8. Айналым шығындары, пайда, ҚҚС ... жатады.

- | сауда үстемесіне
- | пайдаға
- | тауарлық есеп беруге
- | ақша қаражатының қозғалыс реестріне
- | кіріс кассалық ордеріне

9. Пайда ... болып саналады.

- | сауда-қаржылық жоспардың негізгі көрсеткіші
- | қосымша құн салығының түрі
- | айналым шығынының мақаласы
- | тауарлық есеп берудің бөлімі
- | нарық заңы

10. Тұтынушылардың табысы ең маңызды ... жатады.

- | сұраныстың бағалық емес детерминанттарына
- | бағалық детерминанттарына
- | сауда-қаржылық қызметтің көрсеткіштеріне
- | пайда салығына
- | кәсіпкершілік қызметтің жағдайына

11. ҚР дәрі-дәрмектік саясаттың негізгі мақсатына ... жатады.

| тұрғындарды қауіпсіз, тиімді және сапалы дәрілік заттармен қамтамасыз ету

- | дәрілік заттарды тұтынудың мемлекеттік бақылауын жүзеге асыру
- | дәрілік заттарды тиімді қолдану
- | дәрілік заттар туралы ақпараттық базаны құру
- | заңнама базасын құру

12. Фармацевтикалық көтерме сауда ұйымы – бұл ... жүзеге асыратын ұйым.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 44беті

| ары қарай қайта сату мақсатымен дәрілік заттарды, басқа да
фармацевтикалық тауарларды сатып алу-сату
| ЕСМ дәрілік заттарды, басқа да фармацевтикалық тауарларды сату
| тұрғындарға дәрілік заттарды, басқа да фармацевтикалық тауарларды сату
| дәрілік заттарды, басқа да фармацевтикалық тауарларды сақтау
| дәрілік заттарды, басқа да фармацевтикалық тауарларды өндіру

Жағдайлық есептер:

5% мөлшерде сауданың рентабелділігін қамтамасыз ететін сауда қоспасының жоспарлы көрсеткішінің орта деңгейін есептеңіз. Жоспарлы тауар айналым -100 ақш. бірл., айналым шығындарының деңгейі -15%.

2. Жалпы пайданы болжаңыз.

Жыл	Сату көлемі, млн. тг.	Жалпы пайда, млн. тг	Жалпы пайда деңгейі, %
Базистік	72,0	17,28	
Жоспарлы	100,0	23,5	

Ол үшін:

- А) базистік жылдың жалпы пайда деңгейін есептеңіздер,
Б) динамика жалпы пайда деңгейіне талдау жасаңыз: 2006 жылда -22%; 2007 жылда -28%; 2008 жылда -20%; 2009 жылда -24%,
В) келесі мәліметтерді қолдана отырып, жоспарланған жалпы пайданы кварталдарға бөліңіздер:

I - квартал, млн. тг	II - квартал, млн. тг	III - квартал, млн. тг	IV - квартал, млн. тг
23,0	25,0	25,0	27,0

3. Таза пайданың жоспарлау әдістемесін қолдана отырып, анықтаңыздар:

- А) таза пайданың жоспарлы сомасын,
Б) таза пайда жоспарлы деңгейін.

Жыл	Тауарайналым, млн. тг.	Айналым шығындары, млн. тг	Жалпы пайда, млн. тг
Жоспарлы	100,0	18,9	23,5

келесі мәліметтерді қолдана отырып, кварталдарға бөліңіздер:

I - квартал, млн. тг	II - квартал, млн. тг	III - квартал, млн. тг	IV - квартал, млн. тг
23,0	25,0	25,0	27,0

№14-15 Сабақ

1. **Тақырып:** Жалпы және таза пайданы болжау. Дәріхана ұйымының пайдасын барынша арттыру

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»	Б044-4011/-2024-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 45беті

2. Мақсаты: дәріханалардың өндіріс көлемі, шығындар және таза пайда байланыстылықтарын талдау. Әдістемелері бойынша білім алушылардың білімдерін анықтау қалыптастыру.

3. Оқыту міндеттері: меңгерген білімдердің негізінде білім алушыны пайданы анықтауға, өндіріс көлемі, шығындар және таза пайда байланыстылықтарын талдау алуға үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

Дәріханалардың пайдасының негізгі көрсеткіштері.

Сату пайданың ең басты элемент ретінде. Сату түрлері. Сату көлемін болжау.

Дәріханалық қызметтегі айналым шығындары. Айналым шығындары бойынша шығындарды төмендеудің мәні.

Пайда және дәріханалардың рентабелділігі.

Дәріхана қызметінің экономикалық көрсеткіштерінің өзара байланысы, және олардың соңғы нәтижеге – пайдаға әсері.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: TBL

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері(тестілеу, ситуациялық есептерді шешу, ауру тарихын толтыру және т.б.): TBL, әдістерінің бағалау критериялар чек-парақшасы бойынша жүргізіледі

7. Әдебиет:

Орыс тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации. 2015. -220с.
2. Арыстанов, Ж. М. Управление и экономика фармации: учебник. - Алматы : Эверо, 2015. - 728 с.
3. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации: учебник. - Москва : Медицина, 2008. - 720 с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармацевтический маркетинг . Шымкент. – 2012 -150с.
2. Шертаева К.Д. Основы фармакоэкономики. Шымкент -2016. -150с.

Қазақ тілінде:

Негізгі әдебиеттер:

1. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. 2016. -220с
2. Арыстанов, Ж. М. Фармацияның басқарылуы және экономикасы: оқулық / Ж. М. Арыстанов ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Астана мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2012. - 420 бет. с.

Қосымша әдебиеттер:

- 1.Шертаева К.Д. Фармакоэкономика негіздері. –Шымкент -2016-150б

Электронды ресурстар

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару» Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		Б044-4011/-2024-2025 46 беттің 46беті

1. Фармацияны басқару және экономикасы. Мамандық: 5B110300- "Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Управление и экономика фармации". Специальность: 5B110300- "Фармация" : лекциялар тезисі / ҚРДСМ ШЖҚ РМК; ОҚМФА; Фармацияны ұйымдастыру және басқару каф. - Электрон. текстовые дан. (222 Мб). - Шымкент: Б. ж., 2013. - 68 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Фармацевтикалық қызметті ұйымдастыру негіздері" пәні бойынша дәріс кешені. Мамандық: 5B110300-"Фармация" [Электронный ресурс] = Тезисы лекций по дисциплине "Основы организации фармацевтической деятельности". Специальность: 5B110300- "Фармация" : лекциялар тезисі. - Шымкент : Б. ж., 2013
3. Электронная библиотека «Консультант студента». Ссылка для доступа: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
4. Сайт библиотечно-информационного центра академии lib.ukma.kz
5. Медиатека ЮКМА <https://media.skma.edu.kz/>
6. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Экономика фармации 2015г. 220с
7. Шертаева К.Д., Утегенова Г.И. Фармация экономикасы. -2016ж. -220 б

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

1. Пайданың түрлері.
2. Пайдаға әсер ететін факторлар.
3. Дәріханалық ұйымның өндіріс көлемі және таза пайда байланыстылықтарын талдау.
4. Дәріханалық ұйымның шығындар және таза пайда байланыстылықтарын талдау.

Тесттер:

Дәріханалық кәсіпорын рентабельділігін сипаттайтын көрсеткіш.:

| сату рентабельділігі
| операциялық тетік
| баға құрылымы
| рентабельділік босағасы
| аралас шығындар

Пайданың түрлері:

| таза
| ынталандыратын
| есептік
| жинақтық
| акпараттық

Пайданың қалыптасу көзі :

| қызметтің негізгі түрлері
| өзіндік құннан
| айналым шығындарынан
| салықтық төлемдер сомасынан
| бағалық саясаттан

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Фармация ісін ұйымдастыру және басқару»		Б044-4011/-2024-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулар «Фармацияны басқару және экономикасы-1»		46 беттің 47беті

Пайданы талдау . . . қорытындыланады.

| пайданың өзгеруіне әсер ететін факторларды талдау жүргізумен +
| шығындар өзгерісі динамикасын зерттеумен
| тауарлар қорының мөлшерін анықтаумен
| баға түзуіне әсер ететін факторларды талдау жүргізумен
| тауарайналымы жылдамдығын есептеумен

Таза пайда . . . қалыптасады.

| жалпы пайдадан салықтарды шегеруімен
| өнімді сатудан түскен жалпы пайдадан
| артық қалған дәрілердің құны
| тәжірибелік-буып түюлік жұмыстар бойынша қайта бағалау
| сауда салымы

Таза пайданы болжамдау кезінде . . . білу қажет.

| жалпы пайда мен салықтық аударымдарға жоспарланған соманы
| босату көлемін болжамдау
| айналым шығындары сомасын
| салық сомасын
| сауда үстемесін

Пайданы жоспарлауда ескеру қажет:

| өнімнің өзіндік құнын
| айналым шығындарын
| тауарлар қоры деңгейін
| өткізудің жоспарлы көрсеткіштерін
| бағаны қалыптастыру жүйесін

~ Пайданың экономикалық мәні пайда . . . екендігімен қорыныдыланады.

| пайда табу көзі
| өткізуді жоғарылатуға қабілетті
| еңбек қатынастарын дамытуға қабілетті
| шығындарды төмендетуге қабілетті
| дәріхана көрсеткіштерінің бірі

Дәріханалық кәсіпорын рентабельділігін сипаттайтын көрсеткіш.:

| сату рентабелділігі
| операциялық тетік
| баға құрылымы
| рентабелділік босағасы
| аралас шығындар

Пайданы талдау . . . қорытындыланады.

| пайданың өзгеруіне әсер ететін факторларды талдау жүргізумен +
| шығындар өзгерісі динамикасын зерттеумен
| тауарлар қорының мөлшерін анықтаумен
| баға түзуіне әсер ететін факторларды талдау жүргізумен
| тауарайналымы жылдамдығын есептеумен